

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОБЛІКУ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ

*Ковальова Т.В., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

На сьогоднішній день економіка всього світу переживає «епоху криптовалютного регулювання». Легалізація, купівля та використання криптовалют є досить спірним та часто обговорюваним питанням більшості країн світу. Стрімка трансформація світової економіки спонукає до поглиблення досліджень в напрямку вивчення та застосування криптовалют, їх обліку, пошуку шляхів її адаптації до особливостей національної економіки. Відсутність методичної бази з обліку криптовалют зменшує перспективи їх стабільного використання в національній економіці. Облікові аспекти цього явища, це те що створює безліч дискусій та протиріч. У нашій країні, як і у більшості цивілізованих країн, технології випереджають законодавство. Правовий статус криптовалют істотно варіюється від країни до країни, і до сих пір він змінюється або не визнається в багатьох з держав. Статус криптовалюти в Україні не визначено жодним нормативно-правовим документом. Владні структури України вивчають новий ринок, одночасно уникаючи державної відповідальності за негативні наслідки для учасників ринку криптовалют, тобто притримуються позиції нейтралітету. Відсутність правового статусу негативно впливає на облікові процеси відносно цього об'єкту.

Ураховуючи, що облік в Україні є регламентованим, для легалізація криптовалют повинна починатись з розробки та впровадження нормативних актів, наприклад, окремого П(С)БО, який би чітко окреслив питання пов'язані з

оцінкою, витратами і т.ін., у виробників, продавців, користувачів криптовалют, оскільки, криптобізнес є сформованою індустрією. До моменту затвердження офіційних нормативних актів, ми пропонуємо підприємствам внести відповідну інформацію щодо обліку криптовалюти у Наказ про облікову політику. Від так обумовимо, заборони на операції з криптовалютами немає.

Згідно зі ст. 42 Конституції України, кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом [1]. Листом Держстату від 05.10.2018 р. №14.4-09/435-18 рекомендовано класифікувати майнінг та реалізацію криптовалют за КВЕДом 64.19 «Інші види грошового посередництва», а торгівлю (обмін) криптовалютами – за КВЕДом 66.19 «Інша допоміжна діяльність у сфері фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення» [2].

Документування, це та проблема, без вирішення якої, неможливо відображати криптовалюту на рахунках бухгалтерського обліку. Ми вважаємо, що документування операцій з криптовалютою слід відображати у бухгалтерських довідках.

Відсутність єдиного підходу до визначення економічної сутності криптовалют і приводить до досить різної інтерпретації методичних підходів до відображення їх у бухгалтерському обліку.

Для роз'яснення цієї ситуації можна звернутись до документів, прийнятих Радою МСБО. У березні 2019 р. Комітет з інтерпретації міжнародної фінансової звітності (IFRIC) прийняв документ *Holdings of Cryptocurrencies* Згідно з документом: криптовалюта – це цифрова або віртуальна валюта, яка записана в розподіленій книзі та використовує криптографію для безпеки, не видається юрисдикційним органом або іншою стороною; утримання криптовалюти не призводить до укладення договору між власни-

ком та іншою стороною [3]. Комітет зауважив, що криптовалюта, яка утримується, відповідає визначенню нематеріального активу в МСБО 38 на тих підставах, що він може бути відокремлений від власника і проданий або переданий окремо; він не надає власнику права на отримання фіксованої або визначеної кількості одиниць валюти. Комітет дійшов висновку, що МСБО 2 «Запаси» застосовується до криптовалют, коли вони утримуються для продажу у звичайному бізнесі. Якщо МСБО 2 не застосовується, суб'єкт господарювання застосовує МСБО 38 до криптовалют, що утримуються [4].

Оскільки, українські підприємства працюють за правилами, які диктує європейський ринок та сучасні економічні відносини, то слушно взяти до уваги розробки Комітету з інтерпретації міжнародної фінансової звітності. Якщо синхронізувати вище наведена і український План рахунків, то для обліку криптовалют, яка утримується можна використовувати рахунок 12 «Нематеріальні активи», доречним буде відкриття субрахунку 126 «Утримувана криптовалюта», який запропоновано Костюченко В.М., Малиновською А.М., Мамоновою А.В. Щодо обліку операцій з їх продажу криптовалют, на наш погляд, слід використати рахунок 28 «Товари» і відкрити до нього субрахунок 287 «Криптовалюти для продажу», який буде мати ознаки активного рахунку (таблиця 1). Аналітичний облік доцільно вести за напрямками надходження та використання криптовалют в результаті господарських операцій, а також за видами криптовалют.

Таблиця 1

Облік операцій з продажу криптовалюти

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Криптовалюта, що утримується для перепродажу	287	127
Продано криптовалюту	377	702
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	641
Списано собівартість реалізованої криптовалюти	977	287
Віднесено на фінансовий результат дохід від реалізації товарів	702	793
Віднесено на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	793	977
Отримано кошти від покупця	311, (312)	377

Розвиток цифрових технологій та віртуальних ринків виявив неготовність облікової науки та практики до викликів криптоіндустрії, тому до сьогодні існує спектр суттєвих аспектів, які потребують подальших досліджень.

Перелік посилань:

1. Конституція України. URL: https://kodeksy.com.ua/konstitutsiya_ukraini/statja-42.htm (дата звернення: 24.12.2019).
2. Загрядська М. Криптовалюти в Україні. *Юридична газета online*. URL: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/kriptovalyuti-v-ukrayini.html> (дата звернення: 24.12.2019).
3. The March 2019 IFRS Interpretations Committee Update. IFRS : веб-сайт. URL: <https://www.ifrs.org/news-and-events/2019/03/march-2019-ifric-update-published/> (дата звернення: 21.12.2019).
4. Костюченко В. М., Малиновська А. М., Мамонова А. В. Бухгалтерський облік криптовалюти. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/52.pdf (дата звернення: 24.12.2019).